

Protocol middelengebruik

15-05-24

Inhoud

1. Inleiding.....	3
2. Begripsbepaling.....	3
3. Preventie.....	4
3.1 Personeel.....	4
3.1.1 Deskundigheidsbevordering.....	4
3.1.2 Coach/ mentor.....	4
3.1.3 Signaleringsfunctie.....	4
3.2 Leerlingen.....	5
3.2.1 Extra ondersteuning.....	5
3.2.2 Schoolterrein.....	5
3.3 Ouders.....	6
3.4 Kluiscontrole.....	6
4. Middelen.....	6
4.1 Roken, vpen en snus.....	6
4.2 Alcohol.....	7
4.3 Drugs.....	7
4.4 Gokken.....	7
5. Signalering.....	7
5.1 Signaleringsstappen.....	8
5.2 Herkenning.....	9
6. Gespreksvoering.....	9
6.1 Adviezen voor een individueel gesprek.....	10
7. Maatregelen.....	11
7.1 Maatregelen leerlingen.....	11
7.2 Maatregelen buitenschoolse activiteiten.....	11

1. Inleiding

RSG Slingerbos | Levant wil haar leerlingen en medewerkers een gezonde en veilige leer- en werkomgeving bieden. Daaronder valt een transparant middelengebruik-beleid voor de leerlingen, medewerkers en ouder(s)/verzorger(s).

Het middelengebruik bij jongeren en volwassenen staat hoog op de maatschappelijke agenda. De overheid probeert bijvoorbeeld door middel van de NIX18 campagne roken, alcohol en drugs te ontmoedigen. Het gebruik van middelen kan op de korte termijn leiden tot gedragsproblemen en concentratieverlies en op de langere termijn tot depressie, verslaving en andere gezondheidsschade.

Het gebruik van middelen tijdens de puberteit heeft een versturend effect op de ontwikkeling van de hersenen en het functioneren op school. Aangezien jongeren een groot deel van hun tijd op school doorbrengen kan het problematisch gebruik van middelen vaak hier zichtbaar worden. Dit uit zich bijvoorbeeld in verzuim, dalende schoolprestaties, slechte concentratie of nog andere (combinaties van) verschijnselen.

Met dit protocol wil RSG Slingerbos | Levant middelengebruik onder leerlingen voorkomen. Mocht dat onverhoopt niet lukken, dan willen wij dat vroegtijdig signaleren en vervolgens adequaat reageren. Samenwerking tussen ouder, kind en school is hierbij altijd het uitgangspunt.

In dit protocol wordt het beleid van RSG Slingerbos | Levant omtrent middelengebruik door leerlingen nader toegelicht. Ook zijn de werkwijze van signalering van middelengebruik en de vervolgstappen omschreven.

Dit protocol wordt jaarlijks geëvalueerd en waar nodig bijgesteld door de teamleiders. De verantwoordelijk voor de organisatie, toepassing en communicatie rondom dit middelenprotocol naar het personeel ligt bij de teamleiders.

2. Begripsbepaling

School(terrein): De gebouwen en terreinen van RSG Slingerbos | Levant.

Middelen: Middelen (drugs of genotmiddelen) zijn stoffen die een effect hebben op het bewustzijn en om die reden gebruikt worden. Dit kunnen verdoovende middelen (bijv. heroïne, alcohol, GHB), stimulerende middelen (bijv. cocaïne, amfetamine, tabak of XTC) of bewustzijn veranderende middelen zijn (hasj, wiet, LSD, paddo's).

Dealen: Het handelen, kopen en verkopen van middelen; die situaties waarbij een leerling middelen verschaft/ verkoopt dan wel bemiddelt of anderszins betrokken is bij de verspreiding daarvan.

De hier genoemde bepalingen gelden zowel voor de dagelijkse gang van zaken op school(terrein), als wanneer er buiten school(tijd) onder verantwoordelijkheid of in naam van de school bijeenkomsten plaatsvinden. Hierbij valt te denken aan buitenschoolse activiteiten als klassenavonden, reizen en andere (leerling)activiteiten die buiten lesuren plaatsvinden.

De RSG neemt zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid door ook buiten schoolterrein te signaleren en ter informatie contact op te nemen met ouders. Deze rol staat ook beschreven in de taakbeschrijving mentor. Sanctioneren doet de RSG niet voor zaken die buiten het schoolterrein plaatsvinden.

3. Preventie

RSG Slingerbos | Levant werkt samen met verschillende (zoveel mogelijk lokale) partners. Voorbeelden zijn de jeugdagent, Tactus, Jongerenwerk Zeewolde, Jongerenwerk Harderwijk, GA! Harderwijk en Straathoekwerk.

3.1 Personeel

3.1.1 Deskundigheidsbevordering

Medewerkers worden geschoold in het herkennen van signalen bij middelengebruik. Binnen deze scholing staat herkennen van problematiek, het signaleren, gesprekstechnieken, maar ook het afbakenen ('wat doe je wel, wat doe je niet') centraal. Deze training wordt vanaf schooljaar 2023-2024 eenmaal per twee jaar gegeven aan alle collega's.

3.1.2 Coach/ mentor

Medewerkers die coach/mentor zijn krijgen een training van Tactus om de preventieprogramma's voor leerlingen te kunnen aanbieden

3.1.3 Signaleringsfunctie

Alle medewerkers hebben een taak in signaleren binnen én buiten de lessen. Medewerkers kunnen aandacht besteden aan de volgende zaken:

- Wees alert op leerlingen die zich opvallend gedragen of anders gedragen dan voorheen. Dat is in gedrag, maar ook in bijvoorbeeld veranderende kledingstijl, duurdere kleding, tweede telefoon, enz.;

- Wees alert op verdachte auto's en scooters (voertuigen) die vaak op hetzelfde tijdstip (pauzes, vlak voor de lestijden) op de parkeerplaats of rond school staan en waar leerlingen zich ophouden;
- Wees alert op verdachte personen waarvan bekend is dat zij geen deel uitmaken van de schoolpopulatie maar die zich toch met regelmaat bij de school ophouden. Als het om dealers gaat zal opvallend zijn dat leerlingen zich ophouden bij deze persoon.

Het is handig om kentekens en data met tijdstippen te noteren en vast te leggen. Deze kunnen medewerkers doorgeven aan de conciërge. Waar nodig onderneemt deze actie met de politie.

3.2 Leerlingen

Uitgangspunt is dat in elke jaarlaag aandacht aan preventie van middelengebruik wordt gegeven. We werken hierbij samen met (lokale) partners. Bij gastlessen zijn de coaches/mentoren aanwezig. De verantwoordelijkheid voor het organiseren van de gastlessen en challenges ligt bij de leerlingcoördinatoren.

- Klas 1 Smokefree challenge ([Helder op school | Ik ben Smokefree \(smokefreechallenge.nl\)](#))
- Klas 2 Smokefree challenge ([Helder op school | Ik ben Smokefree \(smokefreechallenge.nl\)](#))
- Klas 3 Gastlessen Be Aware ([Stichting Be Aware - Home \(stichting-be-aware.nl\)](#))
- Klas 4 Gastlessen Be Aware ([Stichting Be Aware - Home \(stichting-be-aware.nl\)](#))
- Klas 5 Gastlessen via Tactus
- Klas 6 Gastlessen via Tactus

3.2.1 Extra ondersteuning

Soms kan het nodig zijn meer in te zetten dan preventieve training of gastlessen. Bijvoorbeeld wanneer er in een klas veel signalen zijn van (interesse in) middelengebruik, kan extra ingezet worden op een voorlichting of klassengesprek. Ook wanneer een individuele leerling signalen afgeeft regelmatig middelen te gebruiken, verzuimgedrag laat zien en misschien wel teruglopende schoolresultaten heeft. In die gevallen is het mogelijk onze externe partners in te zetten.

3.2.2 Schoolterrein

Uitgangspunt is dat leerlingen tijdens schooltijden het schoolterrein niet verlaten. Hiervoor voorkomen we tussenuren zoveel als mogelijk, hebben we een aantrekkelijke schoolomgeving (met mogelijkheden voor sport, ontspanning en studie) en zorgen we bij klas 1 en 2 voor opvang bij lesuitval. We communiceren naar leerlingen klas 1 en 2 dat zij op het schoolterrein moeten blijven. We realiseren ons dat handhaving hierin lastig kan zijn. We spreken leerlingen erop aan als zij het schoolterrein verlaten. We verwachten dat dit bijdraagt aan preventie van middelengebruik.

We werken samen met (externe) partners die ons schoolplein aantrekkelijk maken met bijvoorbeeld sportactiviteiten en -toernooien. In Harderwijk wordt samengewerkt met GA! Harderwijk. In

Zeewolde kan gebruik gemaakt worden van Jongerenwerk of buurtcoaches om het schoolterrein aantrekkelijker te maken.

3.3 Ouders

Ouders zijn onmisbaar in de pedagogische driehoek ouders – leerling – school. Met ouders werken we samen vanuit positieve verwachtingen, ook op het gebied van middelengebruik. Ouders spelen een grote rol in de preventie en we verwachten dat ouders een actieve rol nemen bij het naleven van de NIX18 regels en het voorkomen van middelengebruik. Om ouders te ondersteunen en te informeren, wordt er jaarlijks, in samenwerking met onze externe partners, een ouderavond georganiseerd waarbij de ontwikkeling van adolescenten en een gezonde leefstijl centraal staat.

3.4 Kluiscontrole

Indien de school het nodig acht, vindt er een kluiscontrole plaats. Hierin geeft de teamleider de opdracht aan de conciërge(s). Degelijke controle vindt (bij voorkeur) plaats in aanwezigheid van de politie. Ook kan er steekproefsgewijs een kluiscontrole door de politie worden georganiseerd.

4. Middelen

4.1 Roken, vpen en snus

RSG Slingerbos | Levant is een rookvrije school. Dit betekent dat er niet gerookt of gevaped mag worden en dat er geen snus gebruikt wordt. Deze middelen mogen ook niet zichtbaar in bezit van leerlingen zijn.

1. In- en op school(terrein) wordt er niet gerookt, gevaped of snus gebruikt. De school is een openbaar terrein. Volgens de wet mag daarbinnen niet worden gerookt. Het rookverbod geldt altijd (24 uur per dag, 7 dagen per week).
2. Voor medewerkers van RSG Slingerbos | Levant geldt dat roken ontmoedigd wordt. Zij kunnen alleen tijdens de pauzes en na schooltijd roken op plekken buiten het schoolterrein.
3. Tijdens buitenschoolse activiteiten geldt ook een rookverbod voor leerlingen.
4. In gevallen die niet in de voorgaande regels worden genoemd, beslist de directie.

4.2 Alcohol

1. In- en op school(terrein) wordt geen alcohol gedronken.
2. Tijdens (buitenschoolse) activiteiten wordt voor geen van de aanwezigen alcoholhoudende dranken geschonken. Volgens de wet is het verboden om alcohol te verkopen aan personen onder de 18 jaar. Vanuit RSG Slingerbos | Levant is de keuze gemaakt om gedurende de (buitenschoolse) activiteiten geen alcohol te schenken in aanwezigheid van leerlingen, ongeacht de leeftijd van de leerlingen.
3. Het is verboden om op school en tijdens schoolactiviteiten onder invloed te zijn van alcohol en/of alcoholhoudende dranken in bezit te hebben. Tevens is het verboden hierin te handelen.
4. Alcoholvrije/alcoholarme dranken die afgeleid zijn van alcoholhoudende dranken, zijn ook niet toegestaan.
5. RSG Slingerbos | Levant behoudt zich het recht voor om (preventief) blaastesten uit te voeren tijdens schoolfeesten en/of activiteiten. Maatregelen zie punt 7.

4.3 Drugs

1. Het gebruiken en/of het in bezit hebben van middelen is verboden.
2. Het is verboden om op school en tijdens schoolactiviteiten onder invloed te zijn van drugs en/of drugs in bezit te hebben.
3. Het handelen in drugs is verboden.

4.4 Gokken

1. Gokken om geld of goederen in welke vorm dan ook, is verboden op school(terrein) en bij schoolactiviteiten. Dit geldt ook bij gokken op klassenavonden, schoolreisjes en feesten.
2. De directie kan uitzonderingen maken voor het organiseren van kansspelen voor het goede doel. Dit mag uitsluitend met schriftelijke toestemming van directie.

5. Signalering

Het is belangrijk dat de medewerkers op tijd bepaalde verschijnselen leren signaleren en adequaat leren handelen. Onderstaande aspecten maken onderdeel uit van het signaleren. Daarbij moet gelet worden op de volgende aspecten:

- Eén signaal zegt nog niet zoveel en pas wanneer een signaal zich regelmatig herhaalt (eventuele in combinatie met andere signalen) kan het een indicatie zijn voor (problematisch) gebruik van middelen.
- Een signaal hoeft niet meteen te betekenen dat er middelen gebruikt worden. Rode ogen kunnen bijvoorbeeld ook veroorzaakt worden door een huilbui of een allergie.

De aanpak van het middelengebruik bij een leerling begint bij het signaleren van afwijkend gedrag. Vaak is de aanleiding een 'onderbuikgevoel' waarin je merkt dat het gedrag anders is of niet goed voelt. Dit hoeft niet meteen te betekenen dat een leerling gebruikt. Het is belangrijk om eerst te observeren en de bevindingen te bespreken met de mentor/coach. Onderstaande stappen geven richting.

5.1 Signaleringsstappen

1. Waarnemen;
Er valt gedragsverandering of iets anders op.
2. Herkennen;
Het gedrag is afwijkend voor de betreffende leerling.
3. Interpretieren;
Misschien heeft het iets te maken met alcohol of drugs? Of iets anders?
4. Toetsen;
Vraag na bij collega's (mentor/ coach, leerling coördinator en vakdocenten), is hen iets opgevallen?
5. Gesprek;
Ga het gesprek aan met de leerling (zie verder voor tips)
6. Analyseren;
Wat is er precies aan de hand? Is er sprake van een probleem?

Leg je bevindingen altijd vast in het leerlingvolgsysteem (Magister). De mentor/coach verzamelt signalen, interpreteert (samen met de leerlingcoördinator) en bepaalt vervolgstappen. Mentor/coach en leerlingcoördinator bepalen in overleg hoe ouders betrokken worden. Belangrijk dat er contact is met ouders en dat zorg wordt uitgesproken.

De bovengenoemde stappen zullen niet altijd in dezelfde volgorde worden doorlopen. Belangrijk is bij een vermoeden van middelengebruik altijd de samenwerking met anderen (docenten, leerlingcoördinatoren, ondersteunend personeel) te zoeken om dit vermoeden nader te bekijken.

Inventariseer eerst of de zorgen gedeeld worden en stem af met anderen die de leerling goed kennen. Bekijk of het sociaal gedrag van de leerling is veranderd en onderzoek of de cijfers van de leerling zijn gedaald. Waak voor overhaaste of onterechte conclusies. Ook wanneer blijkt dat er geen sprake is van middelengebruik, kan het vermoeden wijzen op andere aanwezige problematiek of zorgelijke situaties. Ook dan is deze zorg delen met ouder(s)/ verzorger(s) van belang.

Betrap je een leerling op heterdaad? Ga dan naar punt 7: maatregelen.

5.2 Herkenning

Hieronder is van een aantal veelvoorkomende middelen uitgewerkt welke signalen zouden kunnen wijzen op middelengebruik. Deze signaleren zijn niet uitputtend of concluderend, maar richtinggevend (Jellinek, juni 2020)

Alcohol: Adem ruikt naar alcohol, vrolijke stemming, luidruchtig, meer durf, verlegenheid verdwijnt, minder controle over bewegingen.

Nicotine
(snus, vpen, roken): Tintelend gevoel, alerter, energieker, bij sommige mensen een ontspannende werking. Bij te veel nicotine: misselijk of duizelig.

Hasj en wiet: Rode ogen, opgewekt, suffig, sloom, vergeten wat er net gezegd is, giechelig, trek in eten, zware armen en benen. Sterke zoetige geur van de cannabis.

MDMA/XTC: Opgewekt, knuffelig, energiek, praterig, ontspannen en zorgeloos. De pupillen zijn vergroot. Gebruikers kunnen repetitieve bewegingen maken. Dagen na gebruik kan een dip volgen. Ze voelen zich dan leeg en down en zijn oververmoeid en geïrriteerd.

Amfetamine: Wijde pupillen, energiek, praterig, snelle ademhaling. De dagen erna: down, leeg, lusteloos, oververmoeid en geïrriteerd.

Vooraf de stemmingswisselingen zijn een gemeenschappelijk kenmerk van alle drugs. Dan weer is iemand vrolijk, dan weer down. Op het ene moment is hij erbij, het volgende moment is hij sloom of afwezig. Bij voortgezet gebruik presteert de gebruiker steeds minder en gaat het leven steeds meer om middelen draaien.

6. Gespreksvoering

Het is belangrijk dat je van tevoren goed weet wat je gaat doen wanneer je het middelengebruik gesignaleerd en met redelijke zekerheid bevestigd hebt. In gesprek gaan met de leerling is de volgende stap. Bedenk welk doel dat gesprek zou moeten hebben. Stel je zo open en onbevooroordeeld mogelijk op.

Beloof de leerling nooit geheimhouding, ook wanneer hij of zij je vraagt om het niet verder te vertellen. Als je geheimhouding belooft, kom je mogelijk in contact met problemen van diegene waar je vanuit je rol wel degelijk iets mee moet doen. Je kunt deze belofte dus nooit waarmaken.

6.1 Adviezen voor een individueel gesprek

Voorafgaand aan het gesprek:

- Wat wil ik bereiken?
- Ben ik bekend met de achtergrond van de leerling?
- Wat wordt er op de school gedaan op het gebied van middelengebruik?
- Wat zijn de afspraken rondom het gebruik van dit middel?

Het gesprek:

- Het gesprek hoeft niet altijd plaats te vinden in een lokaal of spreekkamer; soms praat een leerling makkelijker tijdens een wandeling of andere activiteit.
- Benoem in de aanleiding van het gesprek je zorgen; koppel deze bijvoorbeeld aan specifieke voorbeelden uit de praktijk.
- Blijf altijd bij jezelf; praat alleen vanuit de 'ik-vorm' ('ik zie dat je...').
- Laat je eigen visie over dit onderwerp buiten beschouwing; laat niet blijken dat jouw visie de enige juiste is. Wat de school of samenleving belangrijk vindt volgt later en staat niet voorop in het individuele gesprek.
- Stel je vragend op; zo kunnen vragen als 'ik ben benieuwd wat dit met jou deed' 'ik ben benieuwd hoe jij je daarover voelt' 'kun je daar iets meer over vertellen' kun je dat verduidelijken' ondersteunend zijn.
- Blijf het contact houden met de leerling; toon interesse en geef hem ruimte zodat de leerling zich veilig blijft voelen.
- Let op je eigen lichaamstaal; als je een heel gesloten houding aanneemt is het moeilijk voor de leerling om open te zijn.
- Let op de lichaamstaal van de leerling; als de leerling een gesloten houding aanneemt, probeer dan meer ontspanning in het gesprek te brengen en vraag de leerling ontspannen te gaan zitten. Breng het gesprek bijvoorbeeld op een ander onderwerp, sluit hierbij aan op de interesses van de leerling.
- Creëer in het gesprek rustmomenten; laat stiltes vallen, vat samen wat hiervoor gezegd is en probeer daarmee tot een vervolgvraag te komen. Gun de leerling tijd om over vragen na te denken.
- Sluit het gesprek positief af wanneer je het idee hebt dat er voldoende zicht is op wat de leerling motiveert of drijft. Wanneer je gedurende het gesprek echter het idee hebt dat het een eenzijdig gesprek wordt, de leerling het middelengebruik ontkent of je gehinderd wordt door je eigen emoties, sluit het gesprek dan af.
- Vraag de leerling of er behoefte is aan een vervolgesprek en maak hiervoor eventueel een afspraak.
- Benoem bij de afsluiting dat je op dit gesprek terugkomt bij de leerling.

Na afloop van het gesprek is het van belang om de inhoud terug te koppelen naar de leerlingcoördinator. Gezamenlijk kan dan bekeken worden welke vervolgstappen noodzakelijk zijn.

Van het gesprek wordt een aantekening gemaakt in Magister door degene die het gesprek voert.

7. Maatregelen

7.1 Maatregelen leerlingen

Bij een leerling van wie met zekerheid kan worden aangenomen of van wie bewezen is dat de leerling zich schuldig maakt aan het gebruik van middelen, zoals in dit protocol beschreven, of het bij zich hebben van middelen tijdens schooltijd, gelden de volgende consequenties:

1. Wanneer iemand daadwerkelijk middelen gebruikt, volgt een gesprek.
  - a. In alle gevallen is dit met de leerlingcoördinator (en de mentor/coach).
  - b. In alle gevallen wordt een OPP gemaakt.
2. De leerling coördinator neemt (in samenspraak met de teamleider) een passende maatregel. Daarbij neemt de leerlingcoördinator de volgende zaken in acht:
  - a. De maatregel past bij de overtreding; dit kan lopen van een waarschuwing tot een interne schorsing. Bij herhaling volgen zwaardere maatregelen die genomen worden in overleg met de teamleider. Hierin wordt ook de interventiekaart gebruikt.
  - b. Zichtbare sigaretten/vapes op school(terrein) worden ingenomen.
  - c. Een leerling die onder invloed op school aanwezig is, wordt naar huis gestuurd.
  - d. Indien er alcohol of drugs bij een leerling is aangetroffen, wordt dit in beslag genomen en, in geval van drugs, overgedragen aan de politie.
  - e. De leerlingcoördinator bespreekt met ouder(s)/verzorger(s) de mogelijkheid tot gesprekken met Tactus. Deze kunnen alleen ingezet worden met toestemming van ouder(s)/verzorger(s).
  - f. In geval van dealen zal altijd de politie worden ingeschakeld.
3. De leerlingcoördinator informeert in alle gevallen de ouder(s)/verzorger(s) over de situatie en de maatregelen.
4. De leerlingcoördinator stelt de mentor/coach op de hoogte.
5. Van alle overtredingen en maatregelen wordt melding gemaakt in Magister.

7.2 Maatregelen buitenschoolse activiteiten

De reisleiding is gedurende de reis verantwoordelijk voor de leerlingen. De reisleiding, de eventuele collega's van de partnerscholen en de gastouders kunnen de verantwoordelijkheid voor de leerlingen alleen nemen als ze ervan uit kunnen gaan dat elke leerling zich aan de gemaakte afspraken houdt. Hiervoor is afstemming noodzakelijk tussen de reisleiding, school en de ouders, over de regels die gelden tijdens de reis.

De door school opgestelde gedragsregels rondom middelen tijdens reizen en/of uitwisselingen zijn dezelfde als op school:

- De gedragsregels van onze school zijn van toepassing van het moment van vertrek tot en met terugkeer op de eigen school (deze gelden 24 uur per dag);
- Voorafgaand en tijdens de reis kunnen tassen gecontroleerd worden.
- Het meenemen, kopen en/of gebruiken van alcohol en drugs is nadrukkelijk verboden, ook als dat in het buitenland door lokale wetgeving wel is toegestaan.

Deze gedragsregels zijn ook bekend bij onze partnerscholen.

De reisleiding kan bij het niet naleven van deze regels, in overleg met de teamleider, besluiten in te grijpen en passende maatregelen te nemen. De te nemen maatregelen kunnen bestaan uit:

- Maatregelen tijdens de reis (bijvoorbeeld het uitsluiten van deelname aan bepaalde activiteiten, het anders indelen van groepen, etc.);
- Het voor het einde van de reis op eigen gelegenheid en op kosten van de ouder(s)/verzorger(s) terugsturen van de leerling naar huis (zonder begeleiding van de reisleiding);
- Het ontzeggen van deelname aan volgende excursies, reizen en/of uitwisselingen;
- In het geval een maatregel wordt opgelegd, wordt altijd eerst contact gezocht met de teamleider en worden de ouders altijd geïnformeerd over zowel het voorval als de genomen maatregel.

Bovengenoemde maatregelen komen altijd boven op de maatregelen die sowieso getroffen worden, zie ook het kopje 'maatregelen'.

